SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2298

av Victoria Tiblom m.fl. (SD)

Ett starkare svenskt lantbruk

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att motverka svensk överimplementering av EU-lagstiftning inom jordbruket och de landsbygdsnära näringarna och om att EU-regler ska genomföras och tillämpas med hänsyn till näringarnas konkurrenskraft och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att konsekvenserna för de landsbygdsnära näringarna ska beaktas tidigt när Sverige förhandlar om nya regler på EU-nivå, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för ökad nationell beslutanderätt över jordbruket och de landsbygdsnära näringarna och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för ett ökat nationellt handlingsutrymme inom den gemensamma jordbrukspolitiken och för att politiken ska kunna anpassas till svenska förhållanden och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för tillräcklig flexibilitet i EU-regler som berör jordbruket vid extraordinära eller oförutsebara händelser som lantbrukaren inte råder över, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla användningen av resultat- och värdebaserade miljöersättningar för biologisk mångfald i jordbruket och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att nya målsättningar på EU-nivå föregås av heltäckande konsekvensanalyser och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige vid genomförandet av EU:s naturrestaureringsförordning ska använda det nationella handlingsutrymmet och beakta ägande- och brukanderätten samt jord- och skogsbrukets förutsättningar och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att väsentliga politiska avvägningar som påverkar de landsbygdsnära näringarna inte ska beslutas genom delegerade akter av EU-kommissionen och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka Sveriges livsmedelsförsörjning genom långsiktiga och uppföljningsbara mål för en ökad, konkurrenskraftig och robust svensk primärproduktion och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka försörjningsberedskapen för produktionskritiska insatsvaror inom jordbruket och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka robustheten i den infrastruktur och produktionskapacitet som är nödvändig för Sveriges livsmedelsberedskap och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra förutsättningarna för en konkurrenskraftig och robust försörjning av mineralgödsel till svenskt jordbruk och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra förutsättningarna för säker och effektiv återvinning av växtnäring från avloppsflöden och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra förutsättningarna för jordbruksföretagens egen energiproduktion och tillkännager detta för regeringen.

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upprätthålla konkurrenskraftiga drivmedelskostnader för jord- och skogsbruket och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bättre ta till vara produktionskritisk kompetens inom jordbruket och livsmedelsproduktionen i totalförsvarsplaneringen och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka markägares ställning vid utbyggnad och förstärkning av elnät och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka egendomsskyddet och säkerställa en proportionerlig avvägning mellan allmänna intressen och enskildas ägande- och brukanderätt och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över talerätten i miljö- och markrelaterade ärenden i syfte att säkerställa en ändamålsenlig avvägning mellan rätten till rättslig prövning och markägares och verksamhetsutövares behov av rättssäkerhet och förutsebarhet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka rättssäkerheten och förutsebarheten i miljö- och markrelaterade prövnings- och överklagandeprocesser och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett mer proportionerligt, flexibelt och lokalt anpassat strandskydd och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en väl avvägd reglering av användning och exploatering av jordbruksmark som beaktar såväl markens långsiktiga produktionsvärde som ägande- och brukanderätten, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka hänsynen till brukningsvärd jordbruksmark i den fysiska planeringen och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra förutsättningarna för säker och effektiv användning av biologisk bekämpning inom jordbruk och trädgårdsnäring och tillkännager detta för regeringen.

26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regelverket för användning av växtskyddsmedel bör vara teknikneutralt och möjliggöra nya precisionsmetoder när dessa kan användas på ett säkert sätt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka förutsättningarna för att svensk jordbruks- och trädgårdsproduktion ska ha tillgång till ett tillräckligt brett urval av effektiva och säkra växtskyddslösningar och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en mer effektiv och långsiktig hantering av invasiva främmande arter och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en tydligare och mer ändamålsenlig fördelning av ansvar och kostnader vid hantering av invasiva främmande arter och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja biologiskt värdefulla övergångszoner mellan jordbruks- och skogsmark på ett sätt som värnar ägande- och brukanderätten, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa bättre förutsättningar för bevarande och utveckling av småskalig vattenkraft och tillhörande dammar med beaktande av deras samlade nyttor och miljöpåverkan, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra jordbrukets förutsättningar att hantera såväl överskott som brist på vatten och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra jordbruksföretagens möjligheter till resultat- och skatteutjämning över tid och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sänka kostnaderna för att anställa inom jordbruket och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att jordbrukspolitiken bör vara produktionsneutral och ge olika produktionsformer möjlighet att utvecklas utifrån sina egna förutsättningar och marknadens efterfrågan, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att offentligt upphandlade livsmedel ska uppfylla krav som motsvarar svensk miljö- och djurskyddslagstiftning och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra förutsättningarna för att förena en hög svensk djurskyddsnivå med en konkurrenskraftig animalieproduktion och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reformera betesreglerna för att ge lantbrukare större flexibilitet och förbättra förutsättningarna för investeringar och expansion inom svensk mjölkproduktion och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undanröja omotiverade regelhinder för investeringar och expansion inom svensk animalieproduktion och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla förutsättningarna för villkorad läkemedelsanvändning inom djurhållningen och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra tillgången till avbytartjänster inom animalieproduktionen och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka kompetensförsörjningen inom jordbruket och livsmedelsproduktionen och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka den behovsdrivna forskningen, innovationen och kunskapsöverföringen inom jordbruket och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Sveriges lantbruksuniversitet ett särskilt uppdrag att inom ramen för SLU Grogrund bedriva tillämpad växtförädling och avel med inriktning på att utveckla konkreta lösningar på miljö- och naturvårdsproblem, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka förutsättningarna för tillämpad växtförädling och avel med inriktning på att utveckla nya lösningar på miljö- och naturvårdsproblem och tillkännager detta för regeringen.

46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla reglerna för jordbruksarrenden så att de bättre beaktar förutsättningarna för ett långsiktigt och konkurrenskraftigt jordbruk, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna jordförvärvslagens betydelse för ägandet av svensk jordbruksmark och tillkännager detta för regeringen.
48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra de skattemässiga förutsättningarna för strukturrationalisering av jordbruksmark och tillkännager detta för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra möjligheterna för jordbrukare att förvärva offentligt ägd jordbruksmark och tillkännager detta för regeringen.
50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta generationsskiften inom jordbruket och tillkännager detta för regeringen.
51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra jordbruksföretagens tillgång till kapital för investeringar och utveckling och tillkännager detta för regeringen.
52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra förutsättningarna för en konkurrenskraftig och växande jordbruksproduktion i norra Sverige och tillkännager detta för regeringen.
53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att jordbruksstöden i högre grad bör riktas till aktiva jordbrukare och faktisk jordbruksverksamhet och tillkännager detta för regeringen.
54. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra förutsättningarna för konkurrenskraftig svensk produktion av proteinfoder och tillkännager detta för regeringen.
55. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en mer tillitsbaserad, rättssäker och proportionerlig tillsyn och myndighetsutövning gentemot jordbruksföretag och tillkännager detta för regeringen.
56. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett kontinuerligt arbete för att minska jordbrukets regelbörda och administrativa kostnader och tillkännager detta för regeringen.

57. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa relevant jordbrukskompetens och skoglig kompetens i miljöprövningen och tillkännager detta för regeringen.
58. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra förutsättningarna för ett effektivt och säkert tillvaratagande, förädling och användning av växtnäring från stallgödsel och andra organiska restflöden samt om mer proportionerliga och ändamålsenliga regler för hantering och spridning av organiska gödselmedel, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
59. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de offentliga kostråden i första hand ska utgå från vetenskapligt grundade bedömningar av nutrition och hälsa och tillkännager detta för regeringen.
60. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en vargförvaltning som inom ramen för Sveriges rättsliga åtaganden bättre beaktar djurhållningens och betesdriftens förutsättningar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
61. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra förutsättningarna för att bevara och utveckla biologiskt värdefulla betesmarker och slåtterängar genom fortsatt aktiv hävd och tillkännager detta för regeringen.
62. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra förutsättningarna för ett livskraftigt och aktivt fäbodbruk och tillkännager detta för regeringen.
63. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra konsumenternas tillgång till tydlig information om ursprunget för kött som serveras på restauranger och i andra måltidsverksamheter och tillkännager detta för regeringen.
64. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka den långsiktiga tillgången till veterinär service för lantbrukets djur i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
65. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka Sveriges förmåga att hantera allvarliga smittsamma djursjukdomar och värna animalieproduktionen vid större sjukdomsutbrott och tillkännager detta för regeringen.
66. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om mer riskbaserade och proportionerliga regler och kontrollkrav för småskalig livsmedelsproduktion och tillkännager detta för regeringen.

67. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka konkurrensen och förbättra marknadstillträdet i den svenska livsmedelskedjan och tillkännager detta för regeringen.
68. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra förutsättningarna för ett konkurrenskraftigt och växande svenskt vattenbruk och tillkännager detta för regeringen.
69. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla klövviltförvaltningen med större hänsyn till lokala och regionala förhållanden samt det samlade betes- och skadetrycket från olika klövviltsarter och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

För Sverigedemokraterna handlar en god landsbygdspolitik om att skapa långsiktiga förutsättningar för människor att leva, bo, arbeta och driva företag i hela landet. Jordbruket och livsmedelsproduktionen har en särskild betydelse genom att skapa arbetstillfällen, förädlingskedjor, exportmöjligheter och ekonomisk aktivitet på landsbygden. Ett konkurrenskraftigt jordbruk är också en förutsättning för Sveriges livsmedelsberedskap. Företag, kompetens och produktionskapacitet måste finnas redan i fredstid för att livsmedelsförsörjningen ska fungera under kris, höjd beredskap och krig.

Svenska lantbrukare konkurrerar på en internationell marknad där kostnader, regelverk och politiska beslut påverkar möjligheterna att investera och växa. Sverigedemokraterna vill därför skapa långsiktiga och förutsebara villkor, minska omotiverade kostnader och administrativa krav samt stärka Sveriges nationella handlingsutrymme inom EU. Respekten för ägande- och brukanderätten är grundläggande. Offentliga ingrepp ska vara proportionerliga, myndigheternas beslut rättssäkra och företagen ska kunna förutse vilka regler och krav som gäller.

Det öppna och varierade odlingslandskapet är till stor del resultatet av generationers jordbruk. Betesmarker, slåtterängar och andra värdefulla miljöer är ofta beroende av fortsatt hävd. När jordbruk läggs ned riskerar därför även biologiska värden och kulturmiljöer att gå förlorade. Sverigedemokraterna vill förena en ökad livsmedelsproduktion med biologisk mångfald och långsiktig förvaltning av naturresurserna. Miljöåtgärder ska ge verklig nytta och utformas med hänsyn till produktionsförmåga, äganderätt och kostnader.

Forskning, innovation och ny teknik kan bidra till högre produktion, effektivare resursanvändning och minskad miljöpåverkan. Politiken bör därför ange mål och relevanta säkerhetskrav utan att i onödan styra vilka tekniker, produktionsmetoder eller företagsmodeller som ska användas. Jordbrukets utveckling kräver också tillgång till kapital, kompetens, fungerande arrendemarknader och möjligheter till generationsskiften. Offentliga insatser kan vara motiverade vid tydliga samhällsbehov, men huvuduppgiften är att skapa goda villkor för företagande och undanröja omotiverade hinder.

Sverigedemokraterna vill se en kraftig ökning av svensk primärproduktion. Målen ska vara ambitiösa, siffersatta och successivt höjas, med inriktningen att Sverige till 2050 ska ha ett exportnetto för livsmedel som motsvarar importen. För att nå dit krävs bättre konkurrenskraft, investeringar och ökad produktionskapacitet. Jordbruket har också en viktig roll i en växande bioekonomi genom att producera förnybara råvaror och tillvarata restflöden för bland annat energi, drivmedel och växtnäring. Detta ska komplettera en stark livsmedelsproduktion och bygga på lönsamhet och teknikneutrala förutsättningar.

En stark livsmedelsproduktion, levande landsbygd, biologisk mångfald och god beredskap hänger samman. Sverige behöver ett jordbruk som kan producera mer, investera och utvecklas med respekt för äganderätten, höga miljö- och djurskyddskrav och långsiktigt hållbart brukande. Det förutsätter konkurrenskraftiga villkor, färre onödiga regler, rättssäkra myndighetsprocesser och större möjligheter att anpassa politiken efter svenska förhållanden.

EU-regler, konkurrenskraft och nationellt handlingsutrymme

Svenskt jordbruk och andra landsbygdsnära näringar konkurrerar på en gemensam europeisk marknad. Sverige bör därför inte utan starka skäl införa ytterligare kostnader och administrativa krav utöver vad EU-rätten kräver. Nationella särkrav måste kunna motiveras av tydlig nytta som står i proportion till konsekvenserna för produktion, investeringar och konkurrenskraft.

Överimplementering handlar inte enbart om hur EU-direktiv införlivas i svensk lagstiftning. Även nationella kompletteringar till EU-förordningar, myndighetsföreskrifter och den praktiska tillämpningen kan medföra merkostnader. Regeringen bör därför motverka omotiverad överimplementering och säkerställa att EU-

regler genomförs och tillämpas med minsta möjliga administrativa och ekonomiska belastning för företagen.

Svenska lantbrukares villkor måste också beaktas innan nya EU-regler beslutas. Konsekvenserna för bland annat lönsamhet, produktion, investeringar och möjligheterna att bruka mark behöver analyseras redan när Sverige utformar sina förhandlingspositioner, medan regelverkets innehåll fortfarande går att påverka.

Gemensamma EU-regler behövs på vissa områden, men frågor som bättre kan hanteras nationellt bör också avgöras nationellt. Sverige bör motsätta sig ytterligare överföring av beslutanderätt när gemensam reglering inte är nödvändig och verka för att återföra beslut till medlemsstaterna där nationella eller regionala lösningar är mer ändamålsenliga.

Inom den gemensamma jordbrukspolitiken behövs ett större nationellt handlingsutrymme. Skillnader i klimat, odlingssäsong, företagsstruktur och produktionsförhållanden gör att samma regler inte alltid passar hela unionen. Sverige bör kunna anpassa politiken för att stärka den egna produktionen och konkurrenskraften samtidigt som relevanta miljö- och samhällsmål tillgodoses.

Stödsystemen behöver också utformas efter svenska behov. När EU-finansieringen inte räcker bör Sverige kunna använda nationella medel till exempelvis beredskapsåtgärder, vattenhushållning och stallbyggnation. Stöden bör inte missgynna växande och lönsamma företag på grund av deras omsättning. Även arrendatorer bör kunna omfattas av relevanta stöd när stödets syfte och investeringens karaktär medger det.

EU-regler måste också ge utrymme för undantag och tillfälliga anpassningar vid extraordinära eller oförutsebara händelser som lantbrukaren inte råder över. Extremväder och allvarliga störningar i försörjningskedjorna kan göra det omöjligt att uppfylla krav inom föreskriven tid. Lantbrukare ska inte drabbas av oproportionerliga sanktioner eller ekonomiska konsekvenser för omständigheter som de saknar möjlighet att påverka.

Miljöersättningar och konsekvensanalyser

Jordbruket skapar och bevarar biologiska värden som ofta är beroende av fortsatt brukande. Miljöersättningarna bör därför i större utsträckning premiera de naturvärden som faktiskt bevaras eller utvecklas, i stället för att styra genom detaljerade och schablonmässiga skötselkrav. Resultat- och värdebaserade ersättningar ger lantbrukaren

större möjlighet att anpassa skötseln efter markens förutsättningar, inte minst på betesmarker och slåtterängar. Ersättningarna måste samtidigt vara förutsebara och utformas så att lantbrukaren inte får bära en orimlig ekonomisk risk för biologiska resultat som denne bara delvis kan påverka.

Nya övergripande mål inom EU som påverkar jordbruket måste föregås av heltäckande konsekvensanalyser. Dessa ska redovisa samhällsekonomiska kostnader och effekter på jordbrukets konkurrenskraft, livsmedelsproduktion, markanvändning och möjligheter till fortsatt brukande. Analyserna behöver också visa hur konsekvenserna fördelas mellan medlemsstaterna, eftersom samma mål kan få mycket olika följder beroende på nationella förhållanden.

Det räcker inte att bedöma varje enskild rättsakt eller åtgärd för sig. När flera regler och styrmedel ska bidra till samma politiska mål måste även den samlade kostnaden och påverkan på produktionen analyseras. Sverige bör verka för att EU konsekvensanalyser omfattar hela måluppfyllelsen och inte bara de enskilda åtgärderna.

Naturrestaurering och delegerade akter

Vid genomförandet av EU naturrestaureringsförordning ska Sverige använda det nationella handlingsutrymmet och anpassa åtgärderna efter svenska förhållanden. Miljönyttan måste vägas mot konsekvenserna för ägande- och brukanderätten, jord- och skogsbrukets produktionsförmåga och livsmedelsförsörjningen. Åtgärder bör i första hand bygga på frivillighet, samverkan och positiva incitament och genomföras där miljönyttan är stor i förhållande till kostnaderna. Produktionsbortfall ska inte vara ett självändamål, och mindre ingripande alternativ ska prövas innan begränsningar i markanvändningen införs.

När staten begränsar markanvändningen eller ställer krav som medför betydande kostnader eller produktionsbortfall måste det också klargöras vem som ska bära kostnaden och vilken ersättning som är motiverad. Restaureringsåtgärder ska utformas så att naturvårdsintressen kan förenas med långsiktiga möjligheter att äga, bruka och investera i mark.

Sverigedemokraterna motsätter sig också att väsentliga politiska beslut som påverkar de landsbygdsnära näringarna överlåts till EU-kommissionen genom delegerade akter. Sådana akter kan användas för tekniska kompletteringar, men inte för långtgående avvägningar som påverkar företagens kostnader, konkurrenskraft eller möjligheter att

bruka sin mark. Beslut av den betydelsen ska fattas genom ordinarie politiska beslutsprocesser med ett tydligt ansvar och inflytande för medlemsstaterna.

Livsmedelsförsörjning och beredskap

Sveriges livsmedelsberedskap bygger på att vi har en konkurrenskraftig och växande jordbruks- och livsmedelsproduktion redan i fredstid. Företag, produktionskapacitet, kompetens och förädlingsled kan inte byggas upp först när krisen inträffar. Sverigedemokraterna vill därför se långsiktiga och uppföljningsbara mål för en ökad svensk primärproduktion. Målen ska vara tillräckligt ambitiösa för att driva fram politiska åtgärder som stärker produktionen och på sikt ökar Sveriges försörjningsförmåga.

Jordbruket är beroende av mineralgödsel, drivmedel, utsäde, växtskyddsmedel, foder, reservdelar och andra insatsvaror. Störningar i tillgången kan snabbt påverka produktionen. Beredskapen behöver därför bygga på risk- och sårbarhetsanalyser och omfatta såväl lagerhållning som inhemsk produktionsförmåga, alternativa leverantörer och fungerande försörjningsvägar. Beredskapslager kan överbrygga tillfälliga störningar, men för att klara längre kriser krävs också möjlighet att fortsätta producera.

Även infrastrukturen i livsmedelskedjan måste värnas. Mejerier, slakterier, spannmålsmottagningar, silor, lager och transporter är nödvändiga för att produktionen ska nå konsumenterna. En geografisk spridning av dessa verksamheter och alternativa försörjningsvägar minskar sårbarheten. Beredskapskrav måste samtidigt utformas med hänsyn till företagens konkurrenskraft. Om staten kräver särskild lagerhållning eller andra kostsamma åtgärder behöver både konsekvenserna och ansvaret för finansieringen klarläggas. Kostnader för offentligt beslutade beredskapskrav ska inte utan vidare läggas på enskilda lantbrukare.

Mineralgödsel har särskilt stor betydelse för växtodlingen. Importberoendet gör försörjningen sårbar, samtidigt som höga priser försämrar jordbrukets konkurrenskraft. Sverige behöver bättre förutsättningar för konkurrenskraftig inhemsk produktion genom tillgång till energi, fungerande tillståndsprocesser och förutsebara investeringsvillkor. Staten ska undanröja omotiverade hinder, inte välja produktionsteknik eller finansiera verksamheter utan långsiktig ekonomisk bärkraft.

Sverige bör också verka för att EU handelspolitik inte i onödan fördyrar gödselmedel. Sverigedemokraterna vill slopa tullarna på gödselmedel med undantag för import från Ryssland och Belarus samt tills vidare undanta gödselmedel från EU

gränsjusteringsmekanism för koldioxid, CBAM. Detta bör förenas med bättre villkor för inhemsk produktion.

Återvinning av växtnäring från avloppsflöden kan minska beroendet av importerade råvaror, särskilt när det gäller fosfor. Samtidigt måste återföringen vara säker och inte riskera att tillföra jordbruksmarken oönskade ämnen. Dagens slamhantering är omdiskuterad och regelverket behöver moderniseras. Vi vill se långsiktiga regler som främjar återvinning av växttillgänglig fosfor och andra värdefulla näringsämnen utan att kompromissa med livsmedelssäkerheten eller konsumenternas förtroende. Reglerna bör utgå från säkerhet och resultat snarare än låsa fast en viss teknik. Tysklands arbete med långsiktiga krav och incitament för fosforåtervinning är en förebild.

Jord- och skogsbruket är också beroende av konkurrenskraftiga drivmedelspriser. Sverige bör eftersträva lägsta möjliga dieselskatt för jordbruket och en så låg reduktionsplikt som möjligt. Sverigedemokraterna vill att Sverige verkar för att EU nya utsläppshandelssystem ETS2 avskaffas och, om systemet består, att lant- och skogsbruket undantas. Omställningen av jordbrukets arbetsmaskiner måste samtidigt vara teknikneutral och utgå från vad som fungerar praktiskt och ekonomiskt.

Jordbruksföretagens egen energiproduktion kan minska energikostnaderna, stärka beredskapen och skapa nya intäkter. Biogas, bioenergi, solenergi och andra lösningar bör kunna utvecklas efter gårdarnas förutsättningar. Gårdsbaserad biogas har särskilda fördelar genom att stallgödsel och andra restprodukter kan användas till energi samtidigt som växtnäringen återförs genom biogödsel. För att fler företag ska kunna investera behöver omotiverade regelhinder undanröjas, handläggningstider kortas och villkoren vara långsiktiga. Politiken ska inte styra företagen mot en viss teknik eller affärsmodell.

Livsmedelsberedskapen är slutligen beroende av människor med kunskap om jordbruk, djurhållning, förädling och andra kritiska funktioner. Denna kompetens kan vara svår att ersätta vid höjd beredskap eller krig och behöver därför få större betydelse i totalförsvarsplaneringen.

Det bör också finnas möjlighet att utbilda civilpliktiga för produktionskritiska uppgifter inom jordbruket och livsmedelsproduktionen. Krigsplacering och annan personalplanering behöver utgå från var kompetensen gör störst nytta för totalförsvaret, med hänsyn även till Försvarsmaktens och andra verksamheters personalbehov. Målet är att livsmedelsproduktionen ska kunna fortsätta även när den ordinarie personalförsörjningen är störd.

Äganderätt och rättssäkra processer

Utbyggnad och förstärkning av elnäten är nödvändig för Sveriges energiförsörjning, men innebär ofta långvariga intrång på privat mark. Ersättningen behöver bättre spegla intrångets konsekvenser för fastighetens värde, brukande och framtida utveckling. Sverigedemokraterna vill därför se över ersättningssystemet och utreda möjligheten till löpande ersättning, arrende och vinstdelning med berörda markägare i stället för enbart engångsersättning. Även formerna för markupplåtelse behöver ses över. Ledningsrätt, inlösen och andra lösningar ska inte begränsa markägarens rådighet mer eller längre än nödvändigt. När behovet av intrånget upphör ska det finnas tydliga förutsättningar för att återställa markägarens fulla rådighet.

Egendomsskyddet måste stärkas även vid andra inskränkningar i ägande- och brukanderätten. Att ett ingrepp tillgodoser ett allmänt intresse innebär inte automatiskt att det är proportionerligt. Innan markanvändningen begränsas ska det prövas om åtgärden är nödvändig, om mindre ingripande alternativ finns och om nyttan står i rimlig proportion till konsekvenserna för den enskilde. Ekonomisk ersättning är viktig, men kan inte i sig motivera ett mer långtgående ingrepp än vad ändamålet kräver.

Rätten att överklaga beslut fyller en viktig funktion, men en alltför vid talerätt kan också medföra långa processer och betydande osäkerhet för markägare och verksamhetsutövare. Sverigedemokraterna vill därför se över talerätten i miljö- och markrelaterade ärenden. Översynen behöver skilja mellan enskildas och miljöorganisationers talerätt samt vilka beslut som måste kunna överprövas enligt EU-rätten, Århuskonventionen och svensk rätt. Sverige bör använda det nationella handlingsutrymmet för att motverka omotiverade överklaganden och skapa bättre balans mellan rätten till rättslig prövning och den enskildes rättssäkerhet.

Även prövnings- och överklagandeprocesserna behöver bli mer förutsebara. Markägare och företag ska inom rimlig tid kunna få besked om vilka krav som gäller och när ett ärende är slutligt avgjort. Utredningskrav och kostnader måste stå i proportion till ärendets omfattning och miljörisk. Nya krav ska inte tillkomma stegvis utan tydliga skäl, och den som har fått ett positivt myndighetsbeslut ska inte behöva bära oproportionerliga kostnader för att försvara det vid överklaganden. Rätten till överprövning ska värnas, men processerna måste också ge företag rimliga möjligheter att planera och investera.

Strandskydd och jordbruksmark

Strandskyddet ska värna allmänhetens tillgång till stränder och goda livsvillkor för djur- och växtlivet. Behovet av skydd skiljer sig dock kraftigt mellan exploaterade kust- och tätortsområden och glest bebyggda landsbygder. Sverigedemokraterna vill därför se ett mer proportionerligt och flexibelt strandskydd där kommunerna och markägarna får större inflytande. Regelverket behöver ge utrymme för lokala förhållanden och utvecklingsbehov, med särskild hänsyn till platsbundna gröna näringar. Det ska också vara förutsebart för fastighetsägare, inte minst när äldre bebyggelse och anläggningar berörs.

Brukningsvärd jordbruksmark är en begränsad resurs av stor betydelse för Sveriges livsmedelsproduktion och försörjningsförmåga. När mark bebyggs eller exploateras permanent kan produktionskapaciteten gå förlorad för all framtid. Sverigedemokraterna vill därför kraftigt minska exploateringen av produktiv jordbruksmark och stärka skyddet för dess långsiktiga produktionsvärde.

Samtidigt måste regleringen ta hänsyn till ägande- och brukanderätten och möjligheten att utveckla landsbygdsföretag. Vid förändrad markanvändning bör markens kvalitet och produktionsvärde vägas mot åtgärdens omfattning, varaktighet och möjligheten att återställa marken. Permanent exploatering ska bedömas annorlunda än tillfälliga åtgärder där marken kan återgå till jordbruksproduktion.

När kommuner planerar för bostäder, verksamheter eller infrastruktur måste jordbruksmarkens produktionsvärde få verklig betydelse. Alternativa lokaliseringar bör prövas innan värdefull jordbruksmark tas i anspråk. Bedömningen behöver också omfatta konsekvenserna för jordbruket på angränsande mark. Försämrad arrondering, begränsad framkomlighet och konflikter med ny bebyggelse kan försvåra fortsatt jordbruksdrift även när den direkt exploaterade arealen är liten.

Växtskydd, precisionsteknik och invasiva främmande arter

Ett effektivt växtskydd är avgörande för att begränsa skördeförluster och upprätthålla en konkurrenskraftig jordbruks- och trädgårdsproduktion. Biologisk bekämpning kan vara ett värdefullt komplement eller alternativ till andra metoder. Sverige bör därför undanröja omotiverade hinder för säker och effektiv biologisk bekämpning, både nationellt och inom EU. Prövningen ska utgå från den aktuella organismen, användningen och den faktiska risken. Biologiska metoder är inte automatiskt riskfria och ska inte heller ges företräde enbart för att de är biologiska.

Ny teknik kan göra växtskyddet mer precist och minska både användningen av växtskyddsmedel och oavsiktlig exponering. Drönare kan exempelvis användas för riktad behandling av begränsade områden. Regelverket bör vara teknikneutralt och tillåta sådana metoder när relevanta säkerhetskrav uppfylls. En metod ska inte uteslutas enbart på grund av vilken teknisk plattform som används.

Svenska odlare behöver tillgång till ett tillräckligt brett urval av effektiva och säkra växtskyddslösningar. När fungerande metoder försvinner utan att ersättas ökar risken för skördeförluster och resistensutveckling. Problemen är särskilt stora för mindre grödor där den begränsade marknaden försvårar utveckling och tillgång till nya produkter. Biologiska och kemiska växtskyddsmedel, resistenta sorter, odlingsåtgärder och ny teknik måste därför kunna komplettera varandra. Reglerna ska värna människors hälsa och miljön, men också beakta konsekvenserna för produktionen och konkurrenskraften.

Arbetet med att minska växtskyddsmedlens negativa påverkan bör inriktas på faktiska risker snarare än generella mål om minskade mängder. Användningen behöver bedömas i förhållande till produktionens omfattning, och även riskerna med alternativa metoder ska vägas in. Sverige bör verka för att säkra och effektiva växtskyddslösningar kan utvecklas, prövas och användas utan omotiverade regelhinder.

Invasiva främmande arter kan orsaka stora skador på biologisk mångfald, jord- och skogsbruk och infrastruktur. Bekämpningen behöver anpassas efter hur långt arten har spridits. Förebyggande arbete och snabba insatser vid nya förekomster kan förhindra betydligt större kostnader längre fram. För redan etablerade arter behövs långsiktiga strategier för att begränsa skador och fortsatt spridning. Insatserna bör prioriteras efter spridningsrisk, skadeverkningar, möjligheten att begränsa eller utrota arten och kostnadseffektivitet. Markägares, lantbrukares, jägares och andra lokala aktörers kunskap bör tas till vara.

Ansvars- och kostnadsfördelningen behöver samtidigt bli tydligare. En markägare har inte alltid orsakat att en invasiv art etablerats och kan sakna möjlighet att själv förhindra fortsatt spridning. Ansvaret bör därför bedömas utifrån hur arten har spridits, den enskildes möjlighet att påverka situationen och vilken samhällsnytta bekämpningen ger. Offentligt stöd eller samordnade insatser kan vara motiverade när nyttan sträcker sig utanför den enskilda fastigheten eller gemensam bekämpning är mer effektiv. Det måste vara tydligt vem som ansvarar för åtgärderna och hur kostnaderna ska fördelas.

Brynmiljöer, småskalig vattenkraft och vattenhushållning

Övergångszoner mellan jordbruks- och skogsmark kan skapa värdefulla livsmiljöer och bidra till biologisk mångfald. Sådana brynmiljöer bör främjas genom frivillig skötsel och tydliga villkor som värnar ägande- och brukanderätten. Markägare ska inte behöva riskera framtida begränsningar i markanvändningen för att de frivilligt skapar eller utvecklar naturvärden. Den som gör en naturvårdsinsats ska kunna känna trygghet i att marken även fortsättningsvis kan brukas.

Småskalig vattenkraft och tillhörande dammar kan bidra till elproduktion, lokal energiförsörjning och beredskap samt ha kulturhistoriska värden. Samtidigt kan anläggningarna påverka vattenmiljöer och fiskars vandringsvägar. Miljöprövningen måste därför väga anläggningarnas samlade nyttor mot deras faktiska miljöpåverkan. Kostsamma åtgärder eller avveckling ska inte krävas när miljönyttan är liten i förhållande till konsekvenserna, medan större miljövinster kan motivera mer omfattande åtgärder. Sverige bör använda det nationella handlingsutrymmet inom EU-rätten för att möjliggöra proportionerliga och lokalt anpassade lösningar.

Jordbruket behöver kunna hantera både överskott och brist på vatten. Översvämningar, vattenmättad mark och bristande dränering kan skada grödor och försämra markens produktionsförmåga. Torka och vattenbrist kan samtidigt begränsa odlingen och öka behovet av bevattning. Det behövs därför bättre förutsättningar för att underhålla och utveckla dränering, diken, bevattningsanläggningar, dammar och annan vattenlagring.

Regelverk och tillståndsprocesser måste ge lantbrukare rimliga möjligheter att genomföra nödvändigt underhåll och investeringar. Eftersom vatten ofta berör flera fastigheter behöver även gemensamma anläggningar, samfälligheter och andra former av samverkan fungera väl. Kraven ska vara proportionerliga i förhållande till åtgärdernas faktiska påverkan och ge långsiktigt förutsebara villkor.

Vilka vattenåtgärder som är lämpliga beror på de lokala förhållandena. Återvätning och ökad vattenhållning kan på vissa platser ge betydande miljö- och klimatnytta, medan fungerande dränering på andra platser är nödvändig för fortsatt livsmedelsproduktion. Bedömningen ska därför ta hänsyn till markens produktionsvärde, lokala vattenförhållanden och åtgärdernas miljöeffekter. Sverigedemokraterna vill inte generellt prioritera återvätning, dränering eller någon annan enskild åtgärd framför övriga.

Företagande, produktionsneutralitet och offentlig upphandling

Jordbrukets ekonomiska resultat kan variera kraftigt mellan år beroende på väder, skördar, priser och marknadsförhållanden. Samtidigt kräver verksamheten stora och återkommande investeringar. Sverigedemokraterna vill förbättra möjligheterna till resultat- och skatteutjämning så att lantbrukare kan bygga eget kapital och finansiera investeringar även efter svagare år. Reglerna för bland annat periodisering behöver vara förutsebara och praktiskt användbara utan att staten övertar företagens normala affärsrisk.

Höga anställningskostnader försvårar för jordbruksföretag att växa. Sverigedemokraterna vill därför ta bort den allmänna löneavgiften för tre anställda per företag. Det skulle göra det billigare att anställa och underlätta för mindre företag att utveckla sin verksamhet.

Jordbrukspolitiken ska vara produktionsneutral. Staten ska inte styra produktionen mot vissa produktionsformer eller sätta politiska mål för hur stora marknadsandelar olika produktionssystem ska ha. Produktionen ska i stället utvecklas utifrån företagens förutsättningar och konsumenternas efterfrågan. Det utesluter inte olika krav när det finns sakligt motiverade skillnader i exempelvis miljöpåverkan, djurvälfärd eller livsmedelssäkerhet. Sådana krav måste dock vara proportionerliga och inte användas för att utan tillräckliga skäl gynna en viss produktionsform.

Offentligt upphandlade livsmedel ska uppfylla krav som motsvarar svensk miljö- och djurskyddslagstiftning, oavsett ursprungsland. Svenska lantbrukare ska inte missgynnas för att de följer högre produktionskrav än konkurrenter i andra länder. Offentliga aktörer bör därför använda det utrymme som finns för att ställa relevanta och kontrollerbara krav på bland annat djurskydd, antibiotikaanvändning och livsmedelssäkerhet. Sverige ska samtidigt verka för de förändringar av EU upphandlingsregler som krävs för att möjliggöra likvärdiga produktionskrav och, där regelverket medger det, öka möjligheterna att efterfråga svenska livsmedel.

Animalieproduktion och djurvälfärd

Sveriges höga djurskyddsnivå är ett viktigt mervärde för svensk animalieproduktion. Samtidigt kan nationella djurskyddskrav som går utöver EU:s miniminivå innebära merkostnader för svenska producenter som konkurrerar på samma marknad som producenter med lägre krav. Den tillfälliga djurvälfärdsersättningen för bete bör därför permanentas och fördubblas.

På längre sikt bör ersättningssystemen utformas så att svenska animalieproducenter kan kompenseras för relevanta merkostnader som följer av svenska djurskyddskrav över EU:s miniminivå. Det kan förbättra förutsättningarna att förena en hög svensk djurskyddsnivå med en konkurrenskraftig och växande animalieproduktion.

Betande djur bidrar till djurvälfärd, öppna landskap och biologisk mångfald. Samtidigt behöver betesreglerna utformas så att de inte i onödan försvårar investeringar och expansion inom svensk mjölk- och animalieproduktion. Lantbrukaren bör därför ges större flexibilitet att utifrån djurens och verksamhetens förutsättningar avgöra vilka djur som ska beta och i vilken omfattning, samtidigt som en hög djurskyddsnivå upprätthålls.

Tillgången till betesmark i direkt anslutning till ett kostall kan vara begränsad och möjligheten att anskaffa ytterligare lämplig mark varierar mellan olika delar av landet och mellan enskilda företag. Brist på tillgänglig betesmark i direkt anslutning till ett kostall bör därför inte i sig utgöra ett hinder för investeringar och expansion som kan bidra till en ökad svensk mjölkproduktion.

Befintliga animalieproducenter behöver ges rimliga möjligheter att utveckla och expandera sina verksamheter. Regler om skyddsavstånd och hänsyn till omgivande bebyggelse bör därför tillämpas proportionerligt och med hänsyn till att jordbruksverksamhet redan bedrivs på platsen. Regelverket bör ge utrymme för undantag och individuella bedömningar så att befintliga verksamheter inte i onödan hindras från investeringar och expansion.

Villkorad läkemedelsanvändning

Veterinära resurser behöver användas där den veterinära kompetensen gör störst nytta, samtidigt som djurhållare behöver kunna agera snabbt när djur blir sjuka. Villkorad läkemedelsanvändning kan under kontrollerade former ge utbildade djurhållare möjlighet att behandla vissa på förhand bedömda tillstånd enligt veterinärens instruktioner. Det kan bidra till snabbare behandling av djuren och ett effektivare utnyttjande av veterinär kompetens, särskilt i verksamheter där veterinären har god kännedom om djurhållningen.

Regelverket bör därför utvecklas och förenklas där detta kan ske utan att försämra djurhälsa, djurvälfärd eller en ansvarsfull läkemedelsanvändning. Behandling mot kalvningsförlamning är ett exempel på en åtgärd som bör kunna omfattas av ett utvecklat VILA-system, förutsatt att det sjukdomsförebyggande arbetet och en

ansvarsfull läkemedelsanvändning fortsatt säkerställs. Djurhållarens utbildning och kompetens, veterinärens ansvar och uppföljning samt behovet av att motverka felaktig eller onödig läkemedelsanvändning behöver även fortsättningsvis sätta ramarna för systemet. Vi vill använda både djurhållarnas och veterinärernas kompetens effektivt utan att grundläggande krav på säker och ansvarsfull behandling försvagas.

Avbytartjänster och kompetensförsörjning

Animalieproduktion kräver daglig tillsyn och skötsel, även när lantbrukaren är sjuk eller behöver vara ledig. Brist på kvalificerade avbytare kan därför försämra arbetsvillkoren och göra det svårare att driva och utveckla verksamheten.

Tillgången till avbytartjänster behöver förbättras, i första hand genom privata företag, lantbrukarnas egna samarbeten och andra marknadsmässiga lösningar. Politiken bör undanröja hinder för sådana tjänster och bidra till tillgången på rätt kompetens. Offentliga insatser kan vara motiverade där marknaden inte förmår möta behoven, men ska inte tränga undan fungerande privata alternativ eller skapa ett långsiktigt beroende av subventioner. Målet är att lantbrukare med djurhållning ska kunna få kvalificerad hjälp när behov uppstår.

Brist på rätt kompetens kan begränsa jordbrukets produktion, investeringar och generationsskiften. Näringen behöver både praktiskt och teoretiskt utbildad arbetskraft, och utbildningarna måste bättre motsvara företagens behov. Det gäller såväl yrkesutbildning och högre utbildning som vidareutbildning och kompetensutveckling för redan yrkesverksamma. Även möjligheterna att rekrytera och behålla personal behöver förbättras.

Naturbruksgymnasierna är viktiga för de gröna näringarnas kompetensförsörjning. Utbildningarna är kostsamma och verksamhetsutövarna bör därför få ett stärkt ekonomiskt stöd, förenat med krav på kvalitet och relevans för arbetslivet. Fler elever utan tidigare lantbruksbakgrund behöver också lockas till utbildningarna. Möjligheten att erbjuda agronomutbildning på fler platser i landet bör ses över, samtidigt som utbildningarnas attraktivitet och kontakterna mellan akademi och näring stärks, bland annat genom mer tillämpad och verksamhetsnära forskning inom växtodlingen.

Tillgången till veterinärer är särskilt viktig för animalieproduktionen. SLU bör därför få i uppdrag att utreda möjligheten att erbjuda hela eller delar av veterinärutbildningen på fler platser i landet samt hur relevant erfarenhet från de gröna näringarna bättre kan beaktas vid antagningen.

Forskning, innovation och växtförädling

Forskning och innovation är avgörande för jordbrukets produktivitet och konkurrenskraft. Nya sorter, metoder och tekniker kan bidra till högre och stabilare skördar, effektivare resursanvändning, bättre djurhälsa och minskad miljöpåverkan. Sverigedemokraterna vill att offentligt finansierad forskning inom jordbruksområdet i hög grad utgår från näringens behov och tydliga samhällsintressen. Det utesluter inte grundläggande och långsiktig forskning, men förutsätter att lantbrukets problem och erfarenheter tas till vara.

Forskningsresultat måste också nå företagen och kunna omsättas i praktiken. Rådgivning, försöksverksamhet och demonstrationer är viktiga för kunskapsöverföringen, liksom möjligheten för lantbrukare att föra tillbaka erfarenheter till forskningen. Ett särskilt kunskapsnav för växtodling bör därför komplettera de befintliga kunskapsnaven och stärka utbytet mellan forskning och näring.

Modern växtförädling kan ge sorter med högre avkastning, bättre motståndskraft mot sjukdomar och egenskaper anpassade till svenska odlingsförhållanden. Svensk växtodling behöver ett varierat sortmaterial som fungerar i vårt klimat. Den höga och permanenta finansieringen av inhemsk växtförädling för svensk livsmedelsproduktion bör därför upprätthållas. Det ger långsiktiga förutsättningar för utveckling av nya sorter och fortsatt kommersiell växtförädling.

Regelverket för modern växtförädling bör så långt möjligt vara teknikneutralt och riskbaserat. Bedömningen ska utgå från produktens egenskaper och faktiska risker snarare än vilken teknik som använts. Sverige bör inom EU verka för att nya genredigeringsmetoder, såsom CRISPR, kan användas praktiskt i växtförädling och sortutveckling, med relevanta krav på säkerhet, spårbarhet och kontroll.

Sverigedemokraterna vill även se en särskild satsning på tillämpad växtförädling och avel med miljö- och naturvårdsnytta som huvudsakligt syfte. Verksamheten bör organiseras som ett separat uppdrag inom SLU Grogrund, där befintlig kompetens och infrastruktur kan användas för att utveckla och pröva konkreta lösningar med hänsyn till miljö- och biosäkerhet.

Politikens uppgift är inte att välja vilka enskilda tekniker eller kommersiella lösningar som ska utvecklas, utan att skapa förutsättningar för forskning och innovation som stärker ett konkurrenskraftigt och långsiktigt hållbart svenskt jordbruk.

Arrenden, generationsskiften och kapitalförsörjning

En betydande del av svensk jordbruksmark brukas av någon annan än markägaren. Fungerande jordbruksarrenden är därför viktiga för både markägare och lantbrukare. Arrendatorn behöver långsiktiga och förutsebara villkor för att kunna investera och vårda marken, samtidigt som markägarens rätt att råda över sin egendom respekteras. Reglerna om bland annat avtalstid, investeringar och besittningsskydd behöver ge en rimlig balans mellan parterna. För osäkra arrenden hämmar investeringar, medan alltför långtgående begränsningar av markägarens handlingsfrihet kan minska viljan att upplåta mark. Sverigedemokraterna vill därför se över reglerna för att stärka arrendemarknadens funktion och värna äganderätten.

Sverigedemokraterna motsätter sig en uppluckring av jordförvärvslagen som förändrar dagens balans mellan fysiska och juridiska personers möjligheter att förvärva lantbruksfastigheter. Ett ökat institutionellt eller storskaligt bolagsägande riskerar att göra det svårare för enskilda lantbrukare och familjeföretag att köpa och långsiktigt äga sin mark. Jordförvärvslagstiftningen ska även fortsättningsvis värna det enskilda ägandet.

Offentligt ägd jordbruksmark bör också bidra till ett aktivt jordbruk. Kommuner, regioner och statliga myndigheter bör pröva möjligheten att sälja åkermark som de inte har ett långsiktigt behov av att äga, när pågående arrendeavtal har löpt ut. Möjligheten att särskilt underlätta för unga och nya lantbrukare att förvärva sådan mark bör utredas.

Höga värden på mark, byggnader, djur och maskiner gör det svårt för både nästa generation och nya företagare att ta över livskraftiga lantbruk. Ett övertagande måste också lämna ekonomiskt utrymme för fortsatt drift och investeringar. Sverigedemokraterna vill därför undanröja omotiverade skattemässiga, finansiella och rättsliga hinder för generationsskiften inom familjen och externa övertaganden. Beskattning, finansiering, ägande och arrende behöver ses över samlat så att problemen inte bara flyttas mellan olika delar av överlåtelsen.

Jordbrukets stora kapitalbehov kan även försvåra investeringar i befintliga företag. Det behöver klarläggas var det finns finansieringsgap för livskraftiga lantbruksföretag och vad som orsakar dem. Privat finansiering ska fortsatt vara grunden, men Sverigedemokraterna vill införa statliga kreditgarantier för nya lantbruksföretag och vid generationsskiften. Garantierna ska komplettera den privata kapitalmarknaden och kunna användas både för fastighetsförvärv och för investeringar och modernisering av verksamheten.

Även skattereglerna behöver ses över. Det nuvarande stickåret kan försvåra överlåtelser av äldre lantbruksfastigheter och bör därför moderniseras genom en utredning som också föreslår hur det kan hållas aktuellt över tid. Sverigedemokraterna vill dessutom utreda möjligheten till uppskov med kapitalvinstbeskattningen vid byte av åkermark mot skogsmark, efter en modell som i relevanta delar motsvarar uppskov vid bostadsbyten. Beskattningen ska inte i onödan hindra långsiktigt motiverade förändringar av lantbruksföretagens markinnehav.

Aktivt jordbruk, regelbörda och myndighetsprövning

Sverigedemokraterna vill att jordbruksstöd som syftar till att upprätthålla eller utveckla produktionen i första hand ska gå till aktiva jordbrukare och faktisk jordbruksverksamhet, inte gynna passivt markinnehav på bekostnad av aktiva företag. Samtidigt måste reglerna vara enkla att tillämpa. Företagens storlek, juridiska form eller produktionsinriktning ska inte i sig avgöra vem som betraktas som aktiv jordbrukare. Bedömningen bör utgå från den verksamhet som bedrivs och det aktuella stödets syfte.

Jordbruket i norra Sverige har särskilda förutsättningar med kortare odlingssäsong, långa avstånd och begränsade möjligheter till stordriftsfördelar. Stödnivåerna behöver därför vara långsiktiga och realistiska, med ambitionen att möjliggöra en betydande ökning av produktionen och inte bara bevara dagens nivåer. Även investeringsstöden behöver ge utrymme för större satsningar på nya och befintliga produktionsanläggningar, modernisering och ökad produktionskapacitet.

Svensk animalieproduktion behöver en stabil och konkurrenskraftig tillgång till proteinfoder. Ökad svensk och europeisk produktion av proteinråvaror kan minska sårbarheten, bredda foderförsörjningen och skapa möjligheter för växtodlingen. Sverigedemokraterna vill förbättra förutsättningarna för sådan produktion, men inte detaljstyra valet av grödor, fodermedel eller produktionssystem eller fastställa ett visst mål för självförsörjningsgraden. Import ska även fortsättningsvis kunna bidra till konkurrenskraft och riskspridning.

Myndigheternas tillsyn och kontroll ska vara rättssäker, riskbaserad och proportionerlig. Kontroller behöver samordnas så att lantbrukare inte tvingas lämna samma uppgifter till flera myndigheter. Tillsynen bör i större utsträckning hjälpa företag att göra rätt. När brister kan avhjälpas utan risk för människor, djur eller miljö bör rättelse ges företräde framför mer ingripande åtgärder. Sanktionerna ska stå i proportion till överträdelsens allvar. Regelförenkling måste samtidigt vara ett kontinuerligt arbete

där onödiga uppgiftskrav och administrativa moment tas bort och företagens faktiska kostnader och tidsåtgång minskar.

Den som kontrollerar eller prövar ett jordbruksföretag behöver förstå verksamhetens förutsättningar. Tillsynspersonal som arbetar med djurskydd och miljökrav bör ha relevant kunskap om den produktion som granskas. Även i miljöprövningen måste relevant jordbruks- och skoglig kompetens finnas tillgänglig när ärendets karaktär kräver det. Bedömningarna ska vara så enhetliga som möjligt över landet, så att jämförbara verksamheter inte möter väsentligt olika krav beroende på vilken myndighet som handlägger ärendet.

Växtnäring och nationella kostråd

Stallgödsel och andra organiska gödselmedel är viktiga resurser i jordbruket. De återför växtnäring och organiskt material till marken och kan minska behovet av andra insatsvaror. Samtidigt kan felaktig lagring och spridning orsaka förluster av näringsämnen och påverka vatten, luft och klimat. Regleringen behöver därför kunna hantera verkliga miljörisker utan att i onödan försvåra ett effektivt utnyttjande av organiska växtnäringsresurser.

Reglerna för spridning av stallgödsel och andra organiska gödselmedel bör samtidigt vara förutsägbara och så långt möjligt enhetliga. Kommunala särregler om exempelvis när stallgödsel får spridas bör inte medföra omotiverade skillnader i produktionsvillkor mellan jordbruksföretag.

Sverigedemokraterna vill att regler för lagring och spridning av stallgödsel och andra organiska gödselmedel utgår från faktisk risk, lokala förhållanden och möjligheten att uppnå den eftersträvade miljönyttan. Generella krav kan vara motiverade där riskerna är likartade, men regelverket behöver samtidigt kunna ge utrymme för anpassning när markförhållanden, väder, gröda eller andra relevanta omständigheter skiljer sig åt. Kraven bör vara möjliga att tillämpa i praktiken och stå i proportion till den miljörisk som ska hanteras.

Ett effektivt regelverk behöver också ge lantbrukaren rimliga möjligheter att använda stallgödseln när växtnäringen kan tas till vara på ett bra sätt. Regler som i praktiken leder till sämre växtnäringsutnyttjande eller till andra miljöproblem bör kunna omprövas när ny kunskap eller förändrade förutsättningar motiverar det. Vi vill förena ett högt miljöskydd med ett resurseffektivt och praktiskt fungerande användande av organiska gödselmedel.

Ett bättre tillvaratagande av växtnäring förutsätter också att stallgödsel, rötrester och andra organiska restflöden kan förädlas och användas där de gör störst nytta. I områden med omfattande djurhållning kan det finnas ett överskott av växtnäring samtidigt som växtodlingsföretag i andra delar av landet har behov av ytterligare näringstillförsel. Teknik för separering, koncentrering och annan förädling kan förbättra möjligheterna att använda dessa resurser, men kostnaderna för investeringar, lagring och transporter behöver vägas mot den faktiska nyttan. När offentliga insatser övervägs bör de därför utgå från verifierbar miljönytta och samhällsekonomisk effektivitet, utan att på förhand gynna en viss teknik eller premiera ökade transporter som ett självändamål.

Offentliga kostråd har en viktig uppgift att ge människor tillgång till kunskapsbaserad information om mat och hälsa. Sådana råd kan få stor betydelse för offentliga måltider och för människors uppfattning om vad som utgör en hälsosam kost. Det ställer krav på att rekommendationerna vilar på ett transparent och vetenskapligt underlag och att det tydligt framgår vilka mål och överväganden som ligger bakom dem.

För Sverigedemokraterna ska nutrition och hälsa vara utgångspunkten när offentliga aktörer ger kostråd om vad människor bör äta för sin hälsas skull. Klimat-, miljö- och andra samhällsmål kan vara legitima politiska mål, men de bör inte sammanblandas med den vetenskapliga bedömningen av vad som utgör en näringsmässigt lämplig kost. Om offentliga råd även väger in andra samhällsmål bör detta redovisas öppet så att det går att skilja mellan nutritionsvetenskapliga rekommendationer och andra politiska avvägningar.

Vargförvaltning och betesbaserad djurhållning

Vargens förekomst påverkar förutsättningarna för djurhållning i delar av landet. Angrepp på tamdjur innebär direkta förluster, men rovdjursförekomst kan också medföra kostnader för förebyggande åtgärder, ökad tillsyn och förändrad djurhållning. För företag med betesbaserad produktion kan sådana konsekvenser påverka möjligheten att hålla djur på naturbetesmarker och därmed även de natur- och kulturvärden som är beroende av fortsatt hävd.

En långsiktigt fungerande vargförvaltning behöver därför väga samman vargens bevarandestatus med möjligheten att bedriva djurhållning och annan landsbygdsverksamhet. Sverigedemokraterna vill att förvaltningen tar hänsyn till de

samlade konsekvenserna för djurhållning, betesdrift, företagande och berörda lokalsamhällen och inte enbart till antalet rovdjursangrepp.

EU-rätten sätter ramar för den svenska vargförvaltningen, men inom dessa ramar finns ett nationellt utrymme för hur förvaltningen utformas och vilka åtgärder som används. Vi vill att Sverige använder detta handlingsutrymme för en långsiktigt hållbar förvaltning som förenar relevanta bevarandekrav med rimliga förutsättningar för djurhållning och landsbygdsföretagande.

Betesmarker, fäbodbruk och ursprungsinformation för kött

Många av odlingslandskapets biologiskt värdefulla betesmarker och slåtterängar är beroende av fortsatt hävd. För att bevara dessa naturvärden krävs långsiktiga och ekonomiskt rimliga förutsättningar för de jordbrukare och djurhållare som sköter markerna. Miljöersättningar bör så långt möjligt premiera den naturvårdsnytta som faktiskt uppnås, medan skötselkraven behöver anpassas till lokala förhållanden och praktisk jordbruksdrift.

Ny teknik kan underlätta hävden av svårtillgängliga marker. Virtuella stängsel kan exempelvis möjliggöra bete där traditionella stängsel är kostsamma eller svåra att anlägga. Sådan teknik bör kunna användas och omfattas av relevanta investeringsstöd när betet bidrar till betydande naturvärden.

Fäbodbruket förenar livsmedelsproduktion och djurhållning med kulturmiljöer och biologiska värden. Verksamhetens särskilda förutsättningar behöver beaktas i regelverket. Juridiska och administrativa hinder som försvårar ett aktivt och ekonomiskt livskraftigt fäbodbruk bör undanröjas eller anpassas, utan att grundläggande krav på livsmedelssäkerhet och djurskydd försvagas. Målet är att möjliggöra fortsatt verksamhet, inte att undanta fäbodbruket från relevanta krav eller hålla det vid liv oberoende av efterfrågan och ekonomiska förutsättningar.

Konsumenter ska enkelt kunna få information om köttråvarans ursprungsland även på restauranger och i annan måltidsverksamhet. Informationen bör vara tydlig och lättillgänglig, exempelvis i anslutning till menyn eller serveringen, utan onödigt detaljerade formkrav eller administrativ belastning. Det skulle ge mer jämförbara informationsförutsättningar mellan kött som köps i handeln och kött som serveras utanför hemmet. Ursprungsinformationen bör successivt kunna omfatta fler animaliska livsmedel, med hänsyn till konsumentnyttan och företagens administrativa kostnader.

Veterinär beredskap, djursjukdomar och småskalig livsmedelsproduktion

Djurhållare ska ha tillgång till veterinär service inom rimlig tid oavsett var i landet de verkar. Långa avstånd och begränsat kundunderlag gör det dock svårt att upprätthålla veterinär verksamhet på marknadsmässiga villkor i alla delar av Sverige. Sverigedemokraterna vill därför säkerställa en rikstäckande veterinärförsörjning där privata och statliga aktörer kompletterar varandra. Offentliga insatser kan behövas där marknaden inte klarar den geografiska täckningen eller beredskapen, men ska utformas konkurrensneutralt och inte i onödan tränga undan privata veterinärer.

Veterinärförsörjningen är också en beredskapsfråga. Distriktsveterinärerna måste kunna upprätthålla nödvändig verksamhet vid allvarliga samhällsstörningar, höjd beredskap och krig. Även livsmedelskedjans fysiska infrastruktur behöver värnas. Mejerier, slakterier, spannmålsmottagningar, silor, lager och transporter kan inte byggas upp först när en kris inträffar. Geografisk spridning och alternativa kapaciteter stärker därför försörjningsberedskapen.

Utbrott av smittsamma djursjukdomar kan snabbt få allvarliga följder för djurvälfärd, livsmedelsproduktion och handel. Beredskapen behöver omfatta tidig upptäckt, provtagning, diagnostik, smittspårning och möjlighet att snabbt sätta in åtgärder. Ansvarsfördelningen mellan myndigheter, veterinärer och djurhållare ska vara tydlig i förväg. Det krävs också tillräcklig kompetens, laboratoriekapacitet och praktiska resurser för att kunna skala upp insatser vid större utbrott. Erfarenheter från tidigare utbrott ska tas till vara.

Småskalig livsmedelsproduktion och lokal förädling skapar möjligheter för företagande och ett bredare utbud av svenska livsmedel. Små företag har dock ofta andra produktionsvolymer, arbetsprocesser och risker än stora industrier. Regelverk och kontroller behöver därför kunna anpassas efter verksamhetens omfattning och faktiska risker.

Livsmedelssäkerheten ska vara lika hög oavsett företagets storlek, men det innebär inte att alla ska omfattas av identiska administrativa krav. Sverigedemokraterna vill förenkla regler och kontroller för småskalig livsmedelsproduktion när det kan ske utan att säkerheten försämras. Kraven ska vara proportionerliga och inte belasta små företag mer än vad verksamhetens risker motiverar.

Livsmedelskedjan, vattenbruk och klövviltförvaltning

En konkurrenskraftig svensk livsmedelsproduktion kräver fungerande marknader för både råvaror och förädlade produkter. Hög koncentration i delar av livsmedelskedjan kan försvaga lantbrukarnas förhandlingsposition och göra det svårare för mindre producenter att nå marknaden. Samtidigt behövs investeringar i slakterier, mejerier, kvarnar, spannmålsmottagningar och annan förädling för att en ökad primärproduktion ska kunna tas om hand.

Sverigedemokraterna vill att konkurrensen och marknadstillträdet i livsmedelskedjan följs och att identifierade konkurrenshinder åtgärdas när det är motiverat. Regler mot otillbörliga handelsmetoder kan vara ett viktigt verktyg, men staten ska inte styra priser och marginaler eller ingripa i normala kommersiella förhandlingar. Målet är fungerande konkurrens, inte politisk prisreglering.

Sverige har goda förutsättningar att utveckla vattenbruket och därmed öka livsmedelsproduktionen och skapa fler arbetstillfällen. Regelverk och tillståndsprocesser behöver ge företagen förutsebara villkor och rimliga möjligheter att investera. Prövningen ska utgå från verksamhetens faktiska miljöpåverkan och risker, inte från vilken teknik eller produktionsmodell som används. Relevanta krav på miljöskydd, djurhälsa och livsmedelssäkerhet ska upprätthållas, men staten ska inte välja vilka tekniska lösningar eller företagsmodeller som ska utvecklas.

Klövviltet är en värdefull resurs för jakt, livsmedel och rekreation. Samtidigt kan stora eller lokalt koncentrerade viltstammar orsaka betydande skador på jord- och skogsbruk och öka risken för trafikolyckor. Eftersom olika klövviltsarter påverkar både varandra och markanvändningen behöver förvaltningen vara adaptiv och flerartsinriktad. Den ska kunna anpassas efter lokala och regionala förhållanden, viltstammarnas utveckling och den faktiska skadebilden.

Förvaltningen ska väga viltets jaktliga och biologiska värde mot behovet av att begränsa oacceptabla skador. Besluten bör bygga på relevant kunskap om både viltstammar och skadeverkningar, med möjlighet för markägare, jägare och andra berörda att bidra med lokala erfarenheter.

Victoria Tiblom (SD)

Peter Eriksson (SD) *Tomas Brandberg (SD)*

Terje Skaarnes (SD)